DA-001-001408 Seat No. ________

B. A. (Sem. IV) (CBCS) Examination

April / May – 2015

Sanskrit : Paper-VIII

(Kavya) (Core)

(New Course)

Faculty Code : 001
Subject Code : 001408

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours] [Total Marks : **70**

Instructions/સૂચના :

(૧) બંને વિભાગના પ્રશ્નોના જવાબ મુખ્ય ઉત્તરવહીમાં લખો.

(1) Write both sections in main answer sheet.

(૨) જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.

(2) Figures to the right indicate marks.

વિભાગ – ૧ / SECTION – 1

૧ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર આપો : ૨૦

1 Select proper option and give answers : **20**

(૧) કાલિદાસ કઈ શૈલીના કવિ છે ?

(A) વૈદર્ભી (B) ગૌડી

(C) પાંચાલી (D) સૂત્રાત્મક

(૨) રઘુવંશ મહાકાવ્યનો પ્રારંભ કયા શબ્દથી થાય છે ?

(A) अस्ति (B) कश्चित्

(C) विशेषः (D) वाक्

(૩) રઘુવંશના દ્વિતીય સર્ગનો નાયક કોણ છે ?

(A) અજ (B) દશરથ

(C) અગ્નિમિત્ર (D) દિલીપ

(૪) રઘુવંશનો સાહિત્ય પ્રકાર ________

(A) નાટ્ય (B) લઘુકાવ્ય

(C) મહાકાવ્ય (D) ખંડકાવ્ય

(૫) રઘુવંશના બીજા સર્ગનું નામાભિધાન શું છે ?

(A) વસિષ્ઠાશ્રમાભિગમન

(B) રઘુરાજ્યાભિષેક

(C) રઘુદિગ્વિજ્ય

(D) નંદિની વરપ્રદાન

(૬) વાણી અને અર્થની જેમ કોણ જોડાયેલું છે ?

(A) શિવ-પાર્વતી (B) રામ-સીતા

(C) વિષ્ણુ-લક્ષ્મી (D) રાધા-કૃષ્ણ

(૭) રઘુવંશનો મુખ્ય રસ કયો છે ?

(A) શૃંગાર (B) વીર

(C) કરુણ (D) રૌદ્ર

(૮) દિલીપ અને સુદક્ષિણાએ કેટલા દિવસ સુધી નંદિનીની શુશ્રૂષા કરી ?

(A) ૨૧ (B) ૧૦

(C) ૦૫ (D) ૧૫

(૯) ''હે સાધુ પુરુષ ! મેં માયા ઉત્પન્ન કરી તારી પરીક્ષા કરી છે'' – કોણ બોલે છે ?

(A) સિંહ (B) રાણી

(C) ગાય (D) વસિષ્ઠ

(૧૦) 'હું શિવનો સેવક છું' – આ વાક્ય કોણ બોલે છે ?

(A) નંદિની (B) સિંહ

(C) કામધેનુ (D) રાજા

(૧૧) કયા ઋષિની આજ્ઞાથી રાજા દિલીપ સુદક્ષિણાએ નંદિનીની સેવાનો આરંભ કર્યો ?

(A) વિશ્વામિત્ર (B) નારદ

(C) જમદગ્નિ (D) વસિષ્ઠ

(૧૨) રાજા દિલીપ પર કોના દ્વારા પુષ્પોની વૃષ્ટિ થઈ ?

(A) વિદ્યાધરો (B) દેવતાઓ

(C) ગંધર્વો (D) યક્ષો

(૧૩) રાજા દિલીપ ગાયને કોની જેમ અનુસરતો હતો ?

(A) ભક્ત (B) છાયા

(C) શિષ્ય (D) માયા

(૧૪) કયા વૃક્ષને શિવ-પાર્વતીએ પુત્ર સમાન માનેલ છે ?

(A) અશોક (B) શાલ્મલિ

(C) દેવદારૂ (D) આમ્રી

(૧૫) રઘુવંશના દ્વિતીય સર્ગમાં કેટલા પાત્રો છે ?

(A) ૨ (B) ૩

(C) ૫ (D) ૪

(૧૬) નંદિની કોની ગાય છે ?

(A) રાજાની (B) વસિષ્ઠ ઋષિની

(C) આશ્રમની (D) સેવકની

(૧૭) 'विचारमूढः प्रतिभासि मे त्वम्' – કોણ બોલે છે ?

(A) સિંહ (B) દિલીપ

(C) ગાય (D) સુદક્ષિણા

(૧૮) 'क्षतात्किल त्रायत' માં કાલિદાસે કયા શબ્દની વ્યુત્પત્તિ આપી છે ?

(A) ગાય (B) રાજા

(C) ક્ષત્ર (D) સિંહ

(૧૯) संबन्धमाभाषणपूर्वमाहुर्वृत्तः માં શાનો મહિમા છે ?

(A) શત્રુતા (B) મિત્રતા

(C) દાન (D) શ્રદ્ધા

(૨૦) प्रजानाम् आधपः નો શો અર્થ થાય છે ?

(A) ક્ષત્રિય (B) પ્રજા

(C) રાજ્ય (D) પ્રજાનો પાલનહાર રાજા

વિભાગ – ૨ / SECTION – 2

૨ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** શ્લોકોનું ભાષાંતર કરો : ૧૦

2 (A) Translate any **two** of the following verses : 10

(૧) एकातपत्रं जगतः प्रभुत्वं नवं वयः कान्तमिदं वपुश्च ।
अल्पस्य हेतोर्बहु हातुमिच्छन्विचारमूढः प्रतिभासि मे त्वम् ।।

(२) संचारपुतानि दिगन्तराणि कृत्वा दिनानो निलयाय गन्तुम् ।
पचक्रमे पल्लवरागताम्रा प्रभा पतङ्गस्य मुनेश्च धेनुः ॥

(૩) सेयं स्वदेहार्पणनिष्क्रयेण न्याया मया मोचयितुं भक्तः ।

न पारणा स्याद्विहृता तवैवं तावेदलुप्तश्च मुनेः क्रियार्थः ॥

(૪) सन्तानकामाय तथेति कामं राज्ञे प्रतिश्रुत्य पयस्विनी सा ।

दुग्ध्वा पयः पत्रपुटे मदीयं पुत्रोपलुङ्क्ष्वेति तमादिदेश ॥

(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** સસંદર્ભ સમજાવો : ૬

(B) Explain with reference any **two** of the following : **6**

(૧) श्रुतेरिवार्थं स्मृतिरन्वगच्छत् ।

(૨) शस्त्रेण रक्ष्यं यदशक्यरक्षं न तद्यशः शस्त्रभृतां क्षिणोति ।

(૩) संबन्धिनो मे प्रणयं विहन्तुम् ।

(૪) अवेहि मां कामदुधां प्रसन्नाम् ।

૩ મહાકવિ કાલિદાસના જીવન તથા કૃતિઓ વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો. ૧૦

3 Write detail notes on the life and work of महाकविकालिदास. **10**

અથવા/OR

૩ કાલિદાસની કાવ્યશૈલીની વિશેષતાઓ સદૃષ્ટાંત સમજાવો. ૧૦

3 Explain the features of Kalidas's poetic style with examples. **10**

૪ રઘુવંશના મુખ્ય પાત્રોના પ્રમુખ અંશો સ્પષ્ટ કરો. ૧૦

4 Bring out the prominent traits of the major characters in the रघुवंशम्. **10**

અથવા/OR

૪ રઘુવંશના દ્વિતીય સર્ગનું રસદર્શન કરો. ૧૦

4 Critically appreciate the second सर्ग of the रघुवंशम्. 10

૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** પર ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪

5 Write short notes on any **two** of the following : 14

(૧) उपमा कालिदासस्य ।

(૨) कालिदासस्य प्रकृतिनिरूपणम् ।

(૩) વસિષ્ઠ ઋષિનું પાત્ર.

(3) The character of वसिष्ठ ऋषि.

(૪) 'रघुवंशम्' શીર્ષક સમજાવો.

(4) Explain the title 'रघुवंशम्'.